

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук

Кривоноса Олександра Миколайовича

на дисертацію **Вакуленко Ірини Вікторівни**

«Комп'ютерно орієнтована система управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів у процесі навчання інформатики»

подану до захисту на здобуття кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (інформатика)

Грунтовний аналіз дисертаційного дослідження Вакуленко І. В. «Комп'ютерно орієнтована система управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів у процесі навчання інформатики» дозволяє сформулювати такі узагальнені висновки щодо актуальності, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, висновків, рекомендацій, вірогідності, наукової новизни, практичного значення, а також загальної оцінки роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. У сучасному світі в умовах постійного і стрімкого розвитку суспільства характерною ознакою є висока швидкість змін в різних галузях, що вимагає від кожного фахівця здатності неперервно вдосконалювати свої фахові здібності, опановувати нові професії та технології, своєчасно оновлювати знання, уміння й навички, самостійно оволодівати знаннями, гнучко і критично мислити. Попит суспільства на таких фахівців є одним з чинників реформування вищої освіти України разом з інтеграцією її до європейського освітнього простору, переходу до нової парадигми навчання.

У зв'язку з цим в навчальних закладах все більше уваги приділяється діяльності щодо створення умов для самостійної роботи здобувачів освіти та управління нею. Адже саме самостійна робота, виступаючи і як засіб залучення здобувачів освіти до пізнавальної активності та управління самостійною діяльністю, і як форма організації освітнього процесу, найбільше сприяє формуванню та розвитку у здобувачів освіти таких якостей, як самостійність, здатність до творчого саморозвитку, самоосвіти, самоуправління та

самоконтролю, що є запорукою неперервного професійного вдосконалення майбутнього фахівця.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» самостійна робота здобувачів освіти належить до однієї з форм організації освітнього процесу у вищій школі поруч з навчальними заняттями, практичною підготовкою та контрольними заходами. Наявність необхідних ресурсів для організації самостійної роботи здобувачів освіти передбачається однією з умов для забезпечення високого рівня освітньої діяльності закладами вищої освіти, а розвивати у здобувачів освіти самостійність є обов'язком науково-педагогічних працівників.

Таким чином, самостійна робота здобувачів освіти є однією з ключових складових вищої освіти, основним видом діяльності з оволодіння навчальним матеріалом і способом навчання здобувачів освіти, однією із завжди актуальних та багатогранних тем. Саме тому значна кількість дослідницьких робіт і наукових статей у вітчизняній і зарубіжній літературі присвячена різним аспектам самостійної роботи студентів.

Усе вище викладене свідчить про актуальність обраного наукового напрямку.

Зв'язок теми з державними науковими програмами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи факультету інформатики Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова як складова теми «Комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання фізико-математичних та інформатичних дисциплін у педагогічних навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0111U000526).

Наукова новизна досліджень та одержаних результатів. Розглядаючи основні питання наукової новизни представленої в дисертації необхідно відзначити, що вперше авторці вдалося

розробити та науково обґрунтувати модель комп'ютерно орієнтованої системи управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів

у процесі навчання інформатики, що базується на традиційних та інноваційних педагогічних технологіях, широкому використанні сучасних засобів й здобутків інформатики та ІКТ, і забезпечує підвищення ефективності та результативності освітнього процесу;

визначити теоретико-методологічні аспекти управління самостійною роботою студентів; обґрунтувати ефективність застосування комп'ютерно орієнтованих засобів управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів у процесі навчання інформатики для інтенсифікації та підвищення результативності самостійної роботи;

уточнити зміст понять «управління самостійною роботою студентів», «комп'ютерно орієнтоване управління самостійною роботою студентів», співвідношення понять «управління» та «організація» самостійної роботи студентів, функції управління самостійною роботою студентів та їх зміст на засадах використання сучасних ІКТ; мету і зміст самостійної роботи майбутніх учителів у процесі навчання інформатики.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що здобувачем розроблено:

компоненти комп'ютерно орієнтованої системи управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів у процесі навчання інформатики;

перелік основних комп'ютерно орієнтованих засобів навчання (управлінських), в тому числі спеціалізованих програмних засобів, використання яких забезпечує всі етапи управління самостійною роботою студентів у процесі навчання інформатики (планування, мотивацію, організацію, контроль, регулювання);

навчальні програми (у співавторстві), робочі навчальні програми і змістове наповнення інформатичних дисциплін («Нові інформаційні технології», «Сучасні інформаційні технології в освіті», «Правова інформатика», «Соціальна інформатика», «Цифрові освітні технології»), зокрема зміст самостійної роботи студентів;

прикладі, завдання, запитання для самоконтролю, різнорівневі завдання для самостійного виконання з дисципліни «Інформаційно комунікаційні технології навчання», що опубліковано в навчально-методичному посібнику;

електронні навчальні курси: «Нові інформаційні технології», «Сучасні інформаційні технології в освіті», «Правова інформатика», у співавторстві модулі курсів «Соціальна інформатика», «Інформаційно комунікаційні технології», що спрямовані на управління самостійною роботою студентів.

Особистий внесок здобувача полягає в: визначенні теоретико методологічних аспектів управління самостійною роботою здобувачів освіти; розробці моделі комп'ютерно орієнтованої системи управління самостійною роботою здобувачів освіти; розробці окремих компонентів комп'ютерно орієнтованої системи управління самостійною роботою здобувачів освіти педагогічних університетів у процесі навчання інформатики

Обґрунтованість і вірогідність одержаних результатів дослідження забезпечується методологічними основами дослідження, системним аналізом значного обсягу теоретичного та емпіричного матеріалу з теми дослідження, відповідністю методів дослідження його меті й завданням, впровадженням результатів дослідження в педагогічну практику, позитивними результатами педагогічного експерименту.

Результати дослідження впроваджувались у педагогічну практику в освітній процес закладів вищої освіти: Житомирський державний університету імені Івана Франка, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського.

Результати досліджень доповідались і знайшли своє схвалення на конференціях та семінарах різного рівня.

Основні результати дослідження опубліковано у 13 науково-методичних працях, зокрема: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному науковому закордонному виданні, 1 розділ у колективній

науковій монографії, 1 стаття у науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 1 стаття апробаційного характеру в науковому виданні, навчально-методичний посібник (у співавторстві), 2 програми навчальних дисциплін (у співавторстві), 3 тези доповідей у матеріалах наукових конференцій.

Робота складається з анотації українською та англійською мовами, переліку умовних скорочень, вступу, двох розділів і висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (234 найменувань, серед яких 81 – іноземною мовою), 5 додатків на 25 сторінках. Робота містить 20 таблиць та 57 рисунків. Загальний обсяг дисертації складає 295 сторінок, з них 244 сторінок – виклад основного змісту. Обсяг основного тексту дисертації знаходиться в необхідних межах.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено його мету, завдання, об'єкт, предмет і методи, розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, подано відомості про їх упровадження й апробацію, особистий внесок здобувача, а також публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні основи розробки комп'ютерно орієнтованої системи управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів»** здійснено аналіз наукової літератури щодо ролі і місця самостійної роботи студентів в освітньому процесі, зокрема в процесі навчання інформатики; розкрито понятійний апарат дослідження, узагальнено основні підходи стосовно визначення понять «самостійна робота студентів», «управління навчальною діяльністю студентів»; уточнено зміст понять «управління самостійною роботою студентів», «комп'ютерно орієнтована система управління СРС», співвідношення понять «управління» та «організація» самостійної роботи студентів; проаналізовано основні методологічні підходи до управління СРС та її психолого-педагогічні особливості; визначено функції управління самостійною роботою студентів та їх зміст на засадах використання сучасних ІКТ; визначено основні переваги

використання ІКТ для управління СРС; розроблено та науково обґрунтовано модель комп'ютерно орієнтованої системи управління самостійною роботою студентів.

У другому розділі **«Методика управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів з комп'ютерною підтримкою у процесі навчання інформатики»** розроблено окремі компоненти комп'ютерно орієнтованої системи управління СРС педагогічних університетів у процесі навчання інформатики: мету і зміст самостійної роботи майбутніх учителів, добір комп'ютерно орієнтованих засобів навчання (управлінських), в тому числі спеціалізованих програмних засобів (наприклад, систем комп'ютерної математики); експериментально перевірено їх ефективність; наведено приклади завдань для самостійного виконання студентами і результати їх виконання.

Загальні висновки щодо дисертаційного дослідження відповідають її змісту, конкретно та стисло висвітлюють основні наукові результати. Загалом доцільно зазначити, що дисертаційне дослідження є закінченою науковою роботою, в якій отримані наукові результати, що мають теоретичну та практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження. Оцінюючи зміст та структуру дисертаційного дослідження Вакуленко І. В. загалом позитивно, слід висловити кілька зауважень і побажань:

1. Під час аналізу підходів до управління самостійною роботою студентів та її психолого-педагогічних особливостей автором не розглянуто така форма навчання, як індивідуальне навчання. А саме ця форма навчання має певні особливості щодо самостійної форми роботи.

2. Незрозуміло переваги якої версії платформи Moodle висвітлено в пункті 1.3.1 Інформаційно-навчальне середовище НПУ імені М. П. Драгоманова.

3. В дисертаційній роботі помилково «предмету спеціальність» подано як «спеціальність» (ст. 138, 180, 182).

4. Так як в дослідженні не згадувались ступені освіти, то, на нашу думку, замість терміну «студент» доцільніше вживати термін «здобувач освіти», що, в свою чергу, розширить аудиторію, на яку можна поширити розроблену автором методику.

5. Дисертаційна робота містить певні застарілі дані (ст. 87).

6. У роботі наявні помилки стилістичного та синтаксичного характеру.

Проте зазначені зауваження не применшують значимості кандидатської дисертації Вакуленко І. В., що є цілісним дослідженням з беззаперечною науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, логічно довершеним і самостійним, містить нові як теоретичні, так і практичні результати, що в сукупності є суттєвими для вирішення проблеми управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів у процесі навчання інформатики.

Загальний висновок: дисертаційна робота Вакуленко І. В. на тему «Комп'ютерно орієнтована система управління самостійною роботою студентів педагогічних університетів у процесі навчання інформатики» є актуальною, змістовною, цікавою, інформаційно багатою, науково обґрунтованою та відповідає вимогам щодо кандидатських дисертацій з теорії та методики навчання, а її авторка, Ірина Вакуленко заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (інформатика).

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних наук
та інформаційних технологій

Житомирського державного університету

імені Івана Франка



Олександр КРИВОНОС

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів Житомирського
державного університету
імені Івана ФРАНКА